

MONTENEGRO

Wild Beauty

TIVAT, DRAGO MIJE

Tivat



TURISTIČKA
ORGANIZACIJA
OPŠTINE TIVAT



Dragi gosti,

Tivat je grad koji je istovremeno i lako i teško „objasniti“. To je grad koji je - odakle god da dolazite - lako zavoljeti i čak ostati u njemu: zbog njegove ljepote lako je prvobitno mjesto boravka zamijeniti Tivtom.

Ušuškan u Bokokotorskom zalivu, jednom od najljepših fjordova na svijetu, Tivat istovremeno izlazi i na otvoreno more, zaklonivši se u podnožju pitoresknog brda Vrmac, sa kog pogled seže na visoki i ponosni Lovćen. Otvoreno plavo nebo, azurna boja mora, blistavo sunce 300 (tri stotine) dana u godini temeljne su klimatske i prirodne karakteristike Tivta.

A dolje, u gradu, odvija se moderni urbani život, ali urbani život sa tipično mediteranskim značajkama. Posjetite i otkrijte arhitekturu s potpisom šljunkovite, moderno srede ne plaže, romantičnu rivu, trendovske restorane, proštajte Pinama, produžite rivirom ka Portu Montenegro, gdje „odmaraju“ najljepše jahte svijeta... Zatim pođite do kompleksa Luštica Bay, gdje je „izgrađen grad u gradu“ – sve ovo je čisti spektakl. Tivat je elegancija na slavenskoj obali Jadrana, ali Tivat nije „samo to“.

Tri ostrva – „ostrva svetaca“- neprocjenjiva su blaga Tivta na moru iza čijih čete manastirskih i samostanskih kapija čuti od monaha i fratara čudesne priče o istoj mjestu.

Okolna živopisna, ribarska mjesta oaza su mirnog rustikalnog bokeljskog života. Pođite u zoru s lokalnim ribarima na ribanje (pecanje, po bokeljski): otkrijte tu dimenziju života. Istražite lavirint pješačkih i biciklističkih staza, naučite da jedrite, ronite, boćate... Pristanite na neka neobična otkrića i uzbudljive ukuse. Sve to čini ovaj grad pravim koktelom za dušu.

Tivćani su vrijedni, iskreni, ljubazni, gostoprimljivi ljudi. Vole svoj grad, čuvaju baštinu, vrijedno i promišljeno rade na razvoju,



**DANICA BANJEVIĆ, direktorica
Turističke organizacije Tivat**

a ono o čemu posebno brižljivo vode računa je da grad ostane zelen, zdrav i očuvan. I u gradu i na selu Tivćani baštine autentičan primorski način života koji nas vraća iskonskim vrijednostima i ljepoti življenja; zato je lijepo živjeti i odmarati u Tivtu. Tivat je grad kulture. Uvijek se dešava nešto što organizuju mještani i izvan je uobičajenih turističkih događanja. Život je ovdje usmjeren na lokalnu zajednicu. Tivat nikada kao danas nije bio toliko atraktivan i uzbudljiv. Više nije poznat samo po svojoj klasičnoj, visokoj eleganciji, već se kontinuirano pretvara u inovacijsku destinaciju. Za ljubav je potrebno dvoje: tako je s ljudima, ali i vezivanjem za mjesta. Tivat je „pri vezan“ u svojoj luci i čeka Vas da se upoznate. Ovim informatorom želimo da Vas „zblizimo“ s našim gradom tako da poželite da nam dođete.

Za ostalo ne brinite, ostalo je na nama; mi smo uvijek spremni domaćini.

Dobro nam došli!

Danica Banjević



41042

4

Mapa/saobraćajna povezanost	4
Tivat, drago mi je	6

10

LOKALNE ATRAKCIJE	10
Gradsko šetalište Pine	11
Veliki Gradski park	12
Palata Buća Luković	14
Školski brod „Jadran”	16
Ruralno naselje Gornja Lastva	17
Donja Lastva	20
Vrmac	21
Ostrvo cvijeća – Miholjska prevlaka	24
Ostrvo Gospa od Milosti	26
Ostrvo Sveti Marko	28
Krtoli	32
Tivatska solila	32
Bjelila	34
Kakrc	35
Porto Montenegro	38
Luštica Bay	40

42

ISTORIJA / KULTURA / TRADICIJA	42
Bokeljska mornarica	43
Gradska muzika	44
Festival pozorišnog teatra „Purgatorije”	45



46

Sakralna baština Tivta	46
Crkva Sv. Ivana Krstitelja i crkva Sv. Jovana Preteče	46
Crkva Svetog Antuna Padovanskog	47
Crkva Svetog Save	48
Crkva Svetog Roka	48
Manastir Svetog Arhangela Mihaila	49

51

PRIRODA / AKTIVNI ODMOR	51
Jedrenje je u Tivtu stil života	52
Boćanje - tradicija koja se u Tivtu zauvijek voli	52

53

Plaže Tivta	53
Uvala Pržna	54
Movida	56
Waikiki	56
Kalardovo	57
Plaža Seljanovo - Ponta Seljanova	58
Plaža Verige	58
Nikki beach Montenegro	59

60

ZABAVA	60
Žućenica fest	61
Lastovske svečanosti	62
Međunarodni karneval u Tivtu	62

63

GASTRONOMIJA	63
IzVOLITE Tivat	64
Lepetane	68





Zavisno od toga koliko ste daleko od Tivta, ovog bokuna (komada, po bokeljski) zema-ljskog raja na slavenskoj obali Jadrana, koji je priroda vajala da bi čovjek uživao i unio toplu dušu gradu, stižete putem koji Vam odgovara:



vazdušnim – aerodrom Tivat jedan je od dva crnogorska međunarodna aerodroma udaljen samo 3 km od centra grada;



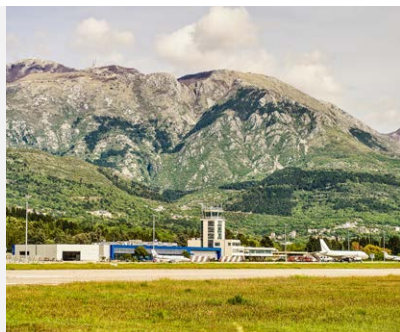
drumskim – Jadranska magistrala najvažnija je cesta koja grad povezuje sa širokim prostorom Evrope i prolazi neposredno pored Aerodroma Tivat;



morskim – marine Porto Montenegro i Luštica Bay sigurne su luke za Vaše plovilo.



Svi ste dobrodošli - i bajkeri i biciklisti!



TIVATSKI AERODROM

Tivat čeka svoje goste kao njihovo odre-dište ili usputna stanica koju nikako ne-ćete propustiti, makar boravili u Tivtu sa-mo na jedan dan. Gradski dio Tivta možete obići pješke ili biciklom; sve je blizu, a Tivat živi u duhu poznatog primorskog gesla „polako”. Našem gradu imanentan je život sporog ritma na kakav su, i pored toga izu-

zetno vrijedni, mještani navikli. Kako smo već i naglasili, Tivat možete obići pješice, automobilom ili s mora.

Osim automobila i bicikala, u ovom gra-du možete unajmiti i jahtu ili neko dru-go plovilo, a ako želite da posmatrate Boku Kotorsku iz vazduha, imate mogućnost rentiranja helikoptera.



Tivat, drago mi je

Jedni izvori tvrde da je naziv grada izveden od imena ilirske kraljice Teute. Ona je u IV stoljeću prije nove ere - kada je na prostoru Boke živjelo ilirsko pleme Ardijeji - stolovala u Risnu, a, navodno, imala ljetnjikovac u Tivtu.

Najstariji pomen današnjeg Tivta pod nazivom Teodo javlja se ipak 1326. godine.

No, ima tvrdnji da bi naziv *Tivat* mogao biti izveden od imena hrišćanskih svetaca kao što su Sanctus Theodorus, Theodosius, Theodotus, Theodulus ili srednjovjekovnog *Theudo*, *Teodo*. Neki, pak, dovode ime u vezu sa keltskom riječju „*touto*“, što znači „grad“. Postoji i tvrdnja da ime Tivat vodi porijeklo od starogrčke riječi *τίφώδης*, što znači „močvara“. To se može povezati sa geomorfološkim karakteristikama prostora pojedinih dje-lova teritorije tivatske opštine. Više je mitova i naučnih teorija o nastanku imena grada



koji vode porijeklo iz različitih kultura i epoha ili se povezuju sa značenjem riječi iz raznih jezika.

Tema o postanku toponima *Tivat* i dalje je aktuelna i predmet proučavanja u naučnim radovima novijeg datuma koji donose nove pretpostavke i ruše neke mitove. Zanimljiva činjenica iz najnovije istorije grada: krater na Marsu, prečnika 3,6 km, već deceniju nosi ime *Tivat*.

Tivat - od praistorije do Marsa.



Ko je Tivat?

Tivat je...

Dozvolite da se predstavi(m)

TIVAT JE GRAD
LJETNIKOVACA PLEMENITIH...

TIVAT JE GRAD U ZALIVU I NA
OTVORENOM MORU...

TIVAT JE GRAD „SVETIH” OSTRVA...

TIVAT JE GRAD SVJETSKE BAŠTINE...

TIVAT JE GRAD U KOME
ODMARAJU NAJLUKSUZNJE JAHTE...

TIVAT JE DOM JEDRILIČARA I
DOMAĆIN SVJETSKIH REGATA...

TIVAT JE GRAD EVENT DESTINACIJA...

Tivat su prvenstveno njegovi ljudi. Srdačni, radni, toplog srca, blagog osmjeha, marljivi, mudri, učeni, sa svijetom oduvijek povezani... More ih je odvajkada odvodilo na daleke plovidbe. Kući su se vraćali sa novim životnim iskustvima i zarađenim novcem koji su ulagali u dom, ali nisu zaboravljali ni opšte dobro: sa vijada (putovanja, po bokeljski) donosili su sadnice raznovrsnog drveća sa svih kontinenata. Te sadnice sađene su na prostoru tivatskog Gradskog parka, zahvaljujući čemu je taj park danas jedan od najljepših kutaka ne samo Tivta nego i mnogo šire.

Tivat za novi dom danas biraju ljudi sa svih meridijana. To je kosmopolitski grad, a oduvijek je i bio. Na svakom koraku na to će Vas podsjetiti po jedan oltar katolički ili pravoslavni, kao i divne crkve, tik jedna od druge na obali ili na ostrvima, koja su najljepši broševi na reljefu gradskog odijela. Kad bi Tivtu birali „odijelo”, to bi bio frak za gospodu, a balsa haljina za dame.

Pa i balovi od prije više stoljeća opet su zaživjeli u ovom gradu, ali sada ne samo zbog ugođaja zvanica nego s ciljem dobrobiti zajednice.

KAD JE „ISTORIJSKI BROD“ KRENUO U NOVOM PRAVCU TIVAT NIJE BIO TURISTIČKI GRAD, ALI DANAS JE ELITNO TURISTIČKO MJESTO!



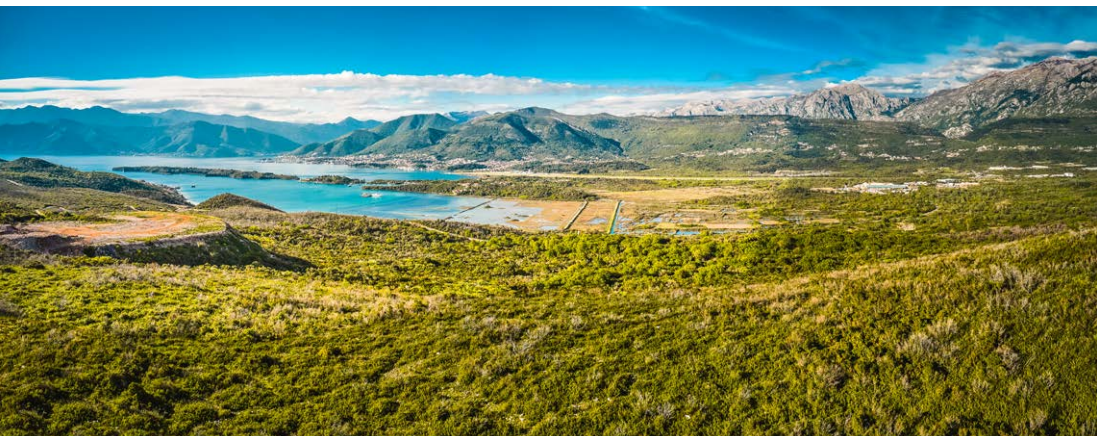
Boka Kotorska prošla je brojne historijske epohe: ilirsku, rimsko-vizantijsku, srpsku, mletačko-tursku, austrijsku; uticaj svih tih epoha i njihova ostavština vidljivi su u Tivtu.

Tivat ima historijsku ogrlicu, civilizacijski veo koji su mu dali oni što su uzeli najljepše od ovog grada, ali mu i ostavili; jer, ljubav je uzajamna. U DNK grada utkana je mirna, ugodna epoha plemićkog i samim tim gospodskog života, a onda je „brod krenuo u suprotnom pravcu“. Do XIX stoljeća stanovnici Tivta živjeli su relativno miran i tih život; uz obalu bili su ljetnikovci kotorskih plemićkih porodica, dok su seljaci živjeli uglavnom u zaleđu današnjeg centra grada: u selima Gornja Lastva, Bogdašići, Petkovići itd. Živjelo se iskonskim životom primoraca od ribolova i žuljevitih ruku koje su krčile kamen, gradile suhomedje i sadile maslinjake i bašte. Bio je to život primorskog seljaka i vještih domaćica koje su od svega što je priroda dala, one uzgajale ili domaćini ulovili znale napraviti gozbu. Ta tradicionalna tivatska (i bokeljska) jela i danas slove za delikates na trpezi prosječnog tivatskog domaćinstva, ali ništa manje i kao poslastica u restoranima

svjetskog renomea, kojih je Tivat pun. Kraj XIX stoljeća za grad predstavlja sudbinski preokret: na prostoru srednjovjekovnih ljetnikovaca i imanja plemićkih porodica, Ratna mornarica Austro-Ugarske monarhije, uviđevši stratešku povoljnost Tivta, odlučuje da tu gradi vojno – remontni zavod koji će se intenzivno razvijati tokom više od jednog stoljeća, i koji je ostavio veliki trag u historiji i životu ovog grada. Austrougarske vlasti otkupile su zemlju i počele gradnju 1888. godine, a Opština Tivat je 1889. godine donijela odluku da se Komandi austrougarske Ratne mornarice besplatno ustupi zemljište između rtova Seljanovo i Pakovo za izgradnju Arsenala. Pomorski arsenal u Tivtu je najstarija i najznačajnija investicija te vrste na našoj obali u to doba. Cio vijek su se u Arsenalu obučavali vrsni zanatlije, bravari i brodograditelji.

Tivat je postao brodogradilište i vojna luka. Priča o Tivtu je poput najfinijeg filigrana, prožeta nitima koje su samo naizgled nepovezive, ali su postojane. Isti onaj admiral austrougarske Ratne mornarice, Maksimilijan fon Šternek, koji je naredio gradnju Arsenala, naredio je i uređenje parka oko istog, te je

U DNK GRADA UTKANA JE MIRNA, UGODNA EPOHA PLEMIĆKOG I SAMIM TIM GOSPODSKOG ŽIVOTA, A ONDA JE „BROD KRENUO U SUPROTNOM PRAVCU“



TIVAT JE OSVOJIO PRVO MJESTO U KATEGORIJI „PRIRODA I EKOTURIZAM“ NA CEREMONIJI GREEN DESTINATIONS SUSTAINABLE STORY AWARD U OKVIRU MEĐUNARODNOG SAJMA TURIZMA ITB U BERLINU ZA PRIMJER DOBRE PRAKSE „RESTAURACIJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI KROZ UPRAVLJANJE POSEBNIM REZERVATOM PRIRODE TIVATSKA SOLILA.

tako, 1889. godine, nastao ranije u tekstu pomenuti kulturni park ovog grada: Veliki gradski park, zeleno srce grada. Malo ko bi danas mogao pomisliti da je Tivat bio, maltene, industrijski grad - vojno brodograđilište. Ali tu su „svjedoci“- kako pisana riječ tako i sačuvana materijalna zaostavština: brojni objekti industrijske arhitekture koji su prenamijenjeni ili postali eksponati u muzeju *Zbirka pomorskog nasljeđa* u naselju Porto Montenegro. Tu zbirku čine mnogobrojni eksponati, reprezentivi istorije Remontnog zavoda u Tivtu, a poseban ugođaj – doživljaj je obilazak unutrašnjosti podmornice „*Heroj*“, koja je pripadala Ratnoj mornarici bivše SFRJ koja je bila u domenu vojne tajne. Godine 2007. počinje transformacija bivšeg austro-ugarskog mornaričko-remontnog zavoda u Tivtu, tj. vojne imovine mornaričko tehničkog remontnog zavoda „Sava Kovačević“ i Doma vojske Tivat u luksuznu marinu i rizort Porto Montenegro. Brod je zaplovio nezaustavljivo

kursom elitnog turizma koji danas, uz druge velike investicije poznatih svjetskih kompanija poput Luštica Development, opravdano stoji uz Tivat.

Uz Tivat se danas veže nautički turizam, ne samo zbog svjetskih jahti i megajahti koje posjećuju ovaj grad već i zbog jedrenja koje je važan segment života grada.

Tivćani imaju sličnost sa simbolikom cvijeta magnolije koji je jedan od simbola grada i po kome i jedan gradski trg nosi ime. Kažu da magnolija simbolizuje dostojanstvo i istrajnost, ali i ljubav prema prirodi. Taj opis nesumnjivo ide uz stanovnike Tivta.

Tivat je osvojio prvo mjesto u kategoriji „Priroda i ekoturizam“ na ceremoniji Green Destinations Sustainable Story Award u okviru međunarodnog sajma turizma ITB u Berlinu za primjer dobre prakse „Restauracija prirodnih vrijednosti kroz upravljanje posebnim rezervatom prirode *Tivatska Solila*.

LOKALNE **ATRAKCIJE**

upoznajmo se bliže!





Gradsko šetalište Pine

PROMENADA JEDINSTVENOG STILA ŽIVOTA

Kad želite da upoznate neki grad, idite u pravcu u kojem idu njegovi stanovnici; dirajte (šetajte, po bokeljski) kuda i oni, sjedite u lokalnoj kafani gdje oni ispijaju prvu jutarnju kafu.

U Tivtu to mjesto je gradsko šetalište Pine. Tu se sreću komšije i prijatelji u šetnji, porodice s djecom, parovi, tu se mnogi upoznaju i zaljube... Posmatrajući ljude u

šetnji, kafani, kako komuniciraju, osjetićete taj poseban životni stil Tivćana. A tek kad porazgovarate s njima, biće Vam jasno da nikog ne smatraju strancem u svom gradu. Pine se prirodno nastavljaju na promenuadu Porta Montenegro, pa su gradske tivatske šetnje pored mora potpun doživljaj koji traje. Pogled skakuće kao galebovi po moru koji su uvijek tu, zaustavlja se na jarbolu jedrenjaka „Jadran” pored kojeg se svaki turista u Tivtu fotografiše.

U špaliru su poredane terase kafea i restorana, a posjetioci biraju svoju „VIP ložu” za pogled na zaliv, na čarobni suton... Od beskonačne ponude na menijima lokala, preporučujemo da obavezno probate krempitu u hotelu Pine: kolač koji je omiljeni desert Tivćana i gostiju. Ko ju je jednom probao, teško može odoljeti, a da opet ne „svrati na krempitu”.





Veliki gradski park

SMARAGDNO SRCE GRADA SA DUGOM ISTORIJOM

Park je „pustio korijen” tako što su tivat-ski pomorci sa dalekih putovanja po svijetu donosili sadnice nejezgotičnijih vrsta drveća koje su zasađivali na tivatskoj zemlji. Kao park izgrađen je na posjedu kotorske vlastele Radali i Verona, koje su tu imale ljetnjakove okružene vinogradima, od strane austrougarske vlasti davne 1892. godine (o čemu svjedoči natpis na njemačkom

jeziku na tada postavljenom spomen-obilježju u parku). Nastao je upravo onda kad je Tivat dobijao oblike grada. To je svojevrsna botanička bašta, najveća i najljepša na južnom Jadranu. Bio je i mjesto odmora i rekreacije austrougarskih mornara i zaposlenih u Arsenalu, a do Drugog svjetskog rata o njemu je brinula Jugoslovenska ratna mornarica. Nekad je imao i teniske terene. Nazivan je i Mornarički park.

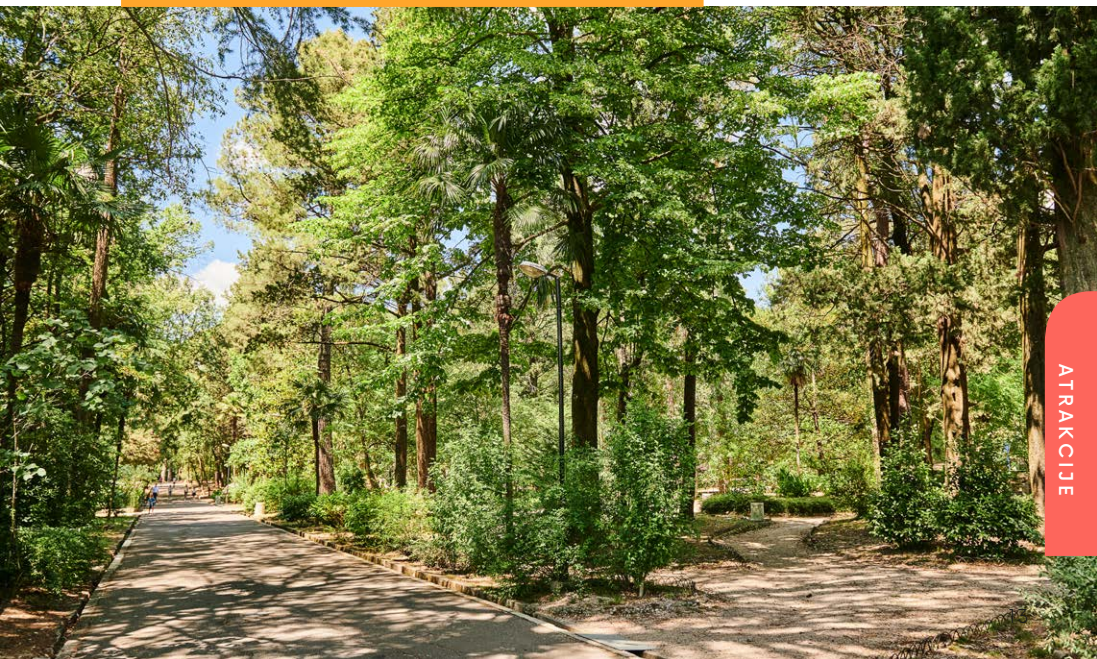
U centralnom dijelu parka nalazio se ribnjak s vodoskokom, pored koga je sedamdesetih godina prošloga stoljeća podignut spomenik narodnim herojima iz Drugog svjetskog rata Milanu Spasiću i Sergeju Mašeri, mornaričkim oficirima Ratne mornarice Kraljevine Jugoslavije, o čijoj se hrabrosti i časti i danas predaje na većini vojnopomorskih akademija u svijetu. Njih dvojica nisu htjeli predati razarač „Zagreb” italijanskim okupatorima u Aprilskom ratu 1941. godine,

već su ga, 17. 04. 1941, minirali i zajedno sa njim otišli u smrt. Grad i građani Tivta brinu o ovoj oazi, a starim stablima i postojećim vrstama stalno se pridružuju nova. Park diše punim plućima. Monumentalna stabla od kojih su neka stara i preko 130 (sto trideset) godina, drveće čija krošnja doseže i do 25 (dvadeset pet) metara, oblici lišća i sve nijanse zelene kroz koje se probijaju sunčevi zraci, stvorili su nestvaran, meditativan i raskošan prirodni ambijent. Uživajte u raskoši alepskog i primorskog bora, eukaliptusa, velikocvjetne i liliflora magnolije, čempresa, kedra, platana, lipe,



katalpe, melije, hrasta medunca, lovora i palme, rogača, akacije, divljega kestena, stare glicinije koja se uspuzala uz stablo bora... U parku se nalaze dva stabla čileanske jele za koja se često navodi da su jedinstvena u Evropi. Veliki gradski park je 1968. godine upisan u „Registar zaštićenih objekata prirode“, a od 2015. je dobio status spomenika prirode.

VELIKI GRADSKI PARK JE 1968. GODINE UPISAN U „REGISTAR ZAŠTIĆENIH OBJEKATA PRIRODE“, A OD 2015. JE DOBIO STATUS SPOMENIKA PRIRODE.



Palata Buća Luković

IZA ŠKURA PALATA - ŠKRINJA ISTORIJE ARISTOKRATSKOG ŽIVOTA

Još u davnoj prošlosti plemići i ugledne kotorske familije birale su Tivat kao idealnu lokaciju za svoje najljepše ljetnjakovce - palate. Najmonumentalniji i najočuvaniji objekat te vrste u Tivtu je palata Buća Luković nastala u XIV stoljeću. Kad vidite palatu, počnete da maštate: kakav li je bio život prošlih stoljeća iza tih škura i što su sve skrivale škrinje bogataša? Jasno je da su luksuz, otmenost i gospodstvo oduvijek stanovali u ovom gradu i da je Tivat stoljećima unazad bio predodređen da danas bude luksuzna destinacija. Palate su gradili najbolji neimari i vajari toga doba. Ova palata nosi ime komponovano od dva prezimena jer je do XIX stoljeća bila u vlasništvu kotorske plemićke porodice Buća, koja je tokom XIV i XV stoljeća dala niz poznatih ličnosti: privrednika, finansijera, diplomata i teologa.

NIJE TEŠKO ZAMISLITI KAKO U MIRISIMA RUŽA, ČEMPRESA I JASMINA DAME ŠETAJU SA ČIPKANIM KIŠOBRANIMA ZA SUNCE, ČUVAJUĆI PORČULANSKI TEN KROZ TIVATSKE ĐARDINE (VRTOVE, PO BOKELJSKI); ILI GOSPODU KAKO SA BAROKNIH TERASA POSMATRAJU MORE I UŽIVAJU U VINU...

Palatu je porodica Buća gradila u više faza i dograđivala novim objektima, što je očito i u stilovima gradnje. U ljetnjikovcu se nalazilo



pet objekata: kuća za stanovanje, ekonomska kuća, crkvice – kapela posvećena sv. Mihovilu, kula sa monumentalnom ulaznom kapijom, vinograd, veliki vrt, a do mora je vodila kamena staza sa 130 (sto trideset) ukrasnih kamenih stubova. Nije teško zamisliti kako u mirisima ruža, čempresa i jasminka dame šetaju sa čipkanim kišobranima za sunce, čuvajući porculanski ten kroz tivatske đardine (vrtove, po bosneljski); ili gospodu kako sa baroknih terasa posmatraju more i uživaju u vinu... Do smjene vlasnika tog ljetnjikovca dolazi 1812. godine, kada je pripao Tripu Lukoviću.

Nasljednici porodice Luković dio svog imanja 1888. godine ustupili su Opštini, odnosno Carskoj i Kraljevskoj Ratnoj mornarici Austrougarske, u svrhu izgradnje pomorskog Arsenala. Sredinom XX stoljeća, na mjestu gdje je bila kamena pristupna staza moru, izgrađena je Ljetnja pozornica u središnjem dijelu uređenog vrta. Umjetnost u čarobnom ambijentu ljetnjikovca ima posebnu čar; zato turisti izuzetno vole ljetnju scenu i njene programe. I tad sve dobija

mističan ton duha starih vremena, koji je ostao da živi do dana današnjeg. U sklopu ljetnjikovca nalazi se markantna odbrambena kula visoka 15 (petnaest) metara, koja je podignuta 1548. godine, a koja je u novom dobu dobila funkciju umjetničke galerije.



Školski brod Jadran

VJEČITO LIJEP I MLAD

Školski brod „Jadran” je jedrenjak koji ljepotom oduzima dah: i kad odmara usidren na gradskoj rivi i kad plovi morem u punoj pogonskoj snazi. Kada se razvije svih njegovih 12 (dvanaest) bijelih jedara ukupne površine 800 (osam stotina) metara kvadratnih, ovaj jedrenjak dominira ljepotom među svim savremenim plovilima na moru. Na njemu je 11 (jedanaest) kilometara konopa sa mehanizmom pokretanja ručnom – ljudskom snagom.



Brod ima dugu istoriju i promjene u decenijama njegovog postojanja reflektovale su se na njemu; no on je opstajao uvijek isti i snažan i dočekivao nove generacije. Iako je nekad imao naoružanje, nikad nije korišćen kao ratni brod. Ovo je najljepša „učionica” na vodi, mjesto gdje su brojne generacije mornaričkog kadra i hiljade mladih pomoraca naučile i zavoljele svoj poziv, a ujedno je i vrijedan živi istorijski simbol tehničke kulture i pomorske tradicije ovog grada.

Građen je dvije godine u Hamburgu i sagrađen 1933. godine. Tada je, uz spektakularan doček naroda i akrobacije hidroaviona, dočekan u svojoj tadašnjoj i sadašnjoj matičnoj luci u Tivtu. Privremeno je bio vezan dalje od svoje luke. Tokom Drugog svjetskog rata brod je koristila italijanska Ratna mornarica pod imenom „Marko Polo”, a nakon kapitulacije Italije „Jadran” je potpuno opljačkan, da bi kasnije u jednom od venecijanskih kanala služio kao most. No uvijek se vraćao tamo gdje pripada - u Tivat. Može da plovi 15 (petnaest) dana bez pristajanja.

Najduža plovidba „Jadrana” bila je do Amerike, kada je 21.06.1938. godine uplovio u luku Njujork. Tom prilikom posada broda obišla je poznatog naučnika Nikolu Teslu i poklonila mu gravuru broda.

Malo ko je otišao iz Tivta, a da nema fotografiju pored jedrenjaka.

„Jadran” je amblem grada Tivta, najvoljeniji brod. Posebno je neraskidiva ta emotivna vezanost „Jadrana” i Tivta. Možemo je uporediti sa vezanošću pomorca za svoj dom i porodicu: on plovi svijetom, ali uvijek se vraća kući željan porodice i kućnog praga.



Ruralno naselje Gornja Lastva

**SAČUVANO BLAGO
ISKONSKOG ŽIVOTA**

Ova stara ambijentalna cjelina je na padinama Vrmca, na sunčanoj strani brda koje gleda na Tivat, ušuškana u mediteranske miomirise, sa kamenim kućama i međama okolo.

U njoj je sublimirana ljubav prema kamenu i drvetu, ali i okruženju. Nekada je selo imalo oko 500 (pet stotina) stanovnika. Danas nije naseljeno, ima tek nekoliko povremenih stanovnika, ali je itekako živo! Tu se odigrao tipičan primjer migracije seoskog stanovništva nakon Drugog svjetskog rata koje se „odozgo” spuštalo za ljepšim i lakšim životom u gradove. Tako su se i žitelji ovog sela

polako iseljavali niže, ka gradu. Ali ovo selo nije zaboravljeno. Danas je svojevrsna atrakcija koju želi da posjeti svaki turista, a mještani nisu zaboravili svoje mjesto pa su se kuće obnovile, ali i napravile nove. Gornja Lastva je sama za sebe raritet u punom smislu: preko arhitekture, sačuvanih svjedoka tradicije i običaja; ovdje ćete osjetiti ne samo ljepotu prirode nego i snagu vrijednih ruku koje su svaki kamen pažljivo obradile. A sve je od kamena: i kuće, i ograde - međe, i u dvorištima tradicionalna baštenska postavka – sto i stolice od kamena - i „pila” - stare posude u kojima se



nekad držalo maslinovo ulje. U selu ćete vidjeti mlin za masline iz XIX stoljeća. Mlin je na ručni pogon, a i danas je u njemu masline moguće samljati na isti način kao što je to rađeno prije dvije stotine godina. Mlin je crkveni, pripada gornjolastovskoj župnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije iz 1410. godine. Nekada su se u njemu mljele masline sedam maslinara iz sela, no iako je u funkciji, danas ga nitko ne pokreće. On uporno čeka maslinare... Bogata kulturna prošlost Gornje Lastve svojevrсна je obaveza i zavjet današnjim generacijama Lastovljana, pa su uspjeli da održe sve tradicionalne odlike svog sela. Preljepa seoska crkva Rođenja Svete Marije, koja je sagrađena prije šest stoljeća, ima brojne umjetničke predmete od posebne vrijednosti; isti

se pažljivo čuvaju već nekoliko stoljeća, a posjetioци mogu da im se dive. Ako se zadesite u Tivtu prve subote u avgustu, doživite Gornju Lastvu i Lastovljane na najbližijem način - pođite na „Lastovsku feštu“. Ako i ne stignete na manifestaciju, kad god da posjetite ovo selo obavijeno šarmom prošlosti i mirisom ljekovitog bilja, ono će Vas dočekati raširenih ruku, baš kao i domaćini



Kako se u starim mlinovima u Gornjoj Lastvi mljela maslina i pravilo maslinovo ulje?

To mogu i danas da Vam pokažu mještani. Masline su stavljanе u kameno korito, u kome ih kameni točak mlina na ručno pokretanje gnječi oko 45 (četrdeset pet) minuta. Tako zgnječene masline stavljaju se u koše (korpe pletene od žuke (žukva, po bokeljski)) i pod presu koja se ručno priteže. Pod pritiskom prese dolazi do cijedenja ulja koje se sliva u kameno pilo. Dobijeno ulje cijedi se i smješta u odgovarajuće posude.



Bogata kulturna prošlost Gornje Lastve svojevrsna je obaveza i zavjet današnjim generacijama Lastovljana, pa su uspjeli da održe sve tradicionalne odlike svog sela

koje tu zateknete. Premda Vas ne poznaju, sigurno će Vas pozvati u kuću na kupicu (čašicu, po bokeljski) rakije i okrepljenje, ispričaće Vam neke priče iz davnina i o tajnim ljepotama življenja u ovom kraju.

A možda Vam ispričaju baš legendu o skrivenom blagu u njihovom selu, na brdu Popova glava, gdje se nalaze grobni spomenici predrimskog perioda zvani tumuli ...

GORNJA LASTVA JE SAMA ZA SEBE RARITET U PUNOM SMISLU: PREKO ARHITEKTURE I SAČUVANIH SVJEDOKA TRADICIJE I OBIČAJA. OVDJE ĆETE OSJETITI NE SAMO LJEPOTU PRIRODE NEGO I SNAGU VRIJEDNIH RUKU KOJE SU OBRADILE SVAKI KAMEN



CRKVA ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE IZ 1410. GODINE NEPROCJENJIVO JE SAKRALNO BOGATSTVO I (JOŠ JEDAN) PRIMJER I SIMBOL DUGE TRADICIJE KULTURNO-RELIGIOZNOG PREGALAŠTVA LJUDI OVOG KRAJA



Donja Lastva

POD BRDOM, PRI OBALI, STARI I NOVI LJETNJIKOVC

U podnožju Vrmca, u priobalju, nalazi se Donja Lastva, naselje udaljeno 4 (četiri) kilometra zapadno od Tivta, na putu za Lepetane. To je izuzetan lokalitet sa očuvanom arhitekturom venecijanskog stila, kamenim, lijepim kućama sa drvenim škurima, đardinima punim cvijeća, pontama i klupicama, šetalištem duž kojeg su palme i oleandri. Prizor je kao sa slika starih majstora što su kraj mora slikali na plat-

nu mjesta koja su reprezentivni šarmantnih, starih primorskih predjela. Tu je, prema nekim izvorima, u davnoj prošlosti bilo oko 30 (trideset) ljetnjikovaca kotorskih plemića. Preko krovova naselja izdiže se zvonik crkve Svetog Roka.

Iz Donje Lastve može se laganom šetnjom doći pješke do centra grada, stazom koju na Mediteranu zovu lungo mare.



Vrmac

NEODOLJIVI POGLED NA BOKU, SA BRDA IZMEĐU TIVTA I KOTORA

Poput prirodnog broda koji je uplovio u zaliv i tu se usudio poluostrvo – brdo Vrmac zaranja u more, razdvaja, ali i povezuje Kotor i Tivat; sa njegovih visova pruža se predivan pogled na oba ta grada i njihovo zaleđe, na Bokotorski zaliv u dva pravca i dalje... Vrmac brdo stoji naspram Lovćen planine diveći joj se. Ovaj jedinstveni lokalitet teško može opisati neko ko nije stajao na toj podlozi od suholišća što šušti pod stopalima i ko nije osjetio opijajuću mješavinu mirisa mediteranskog bilja - ljekovitog, začinskog, aromatičnog - miris šume kestena i crnog bora pomiješanih s dahom mora. Čovjek ne može napraviti parfem ni nalik tim mirisnim notama prirode. Ovom brdu pripisuje se i ljekovitost vazduha. Vrmac je prekriven najviše žbunjem, tipičnom makijom, a vidjećete i šta su kamenjarski pašnjaci... Inače, to područje zvanično spada u važan areal gljiva na evropskom nivou. Vrmac je dug 8 (osam) km, širok 5 (pet) km, a najveći vrhovi su mu Sveti Ilija (785 m/n) i Velji vrh (712 m/n). Ima izuzetnu vrijednost kao zaseban biodiverzitet, autentičan pejzaž netaknute prirode u kojem je arhaična seoska arhitektura. Boga to kulturno nasljeđe koje svjedoči o izuzetnoj prošlosti poluostrva danas je putokaz

u planiranju bolje budućnosti ovog mjesta. Poput mediteranskog zasebnog raja, poluostrvo je bilo tiha naseobina vrijednih poljoprivrednika, zanatlija, pomoraca, intelektualaca. Njegov položaj bio je važna geostrateška tačka osvajačima, pa su i danas vidljivi tragovi fortifikacijskih objekata, podignutih radi odbrane granica iz doba Osmanskog Carstva, Mletačke Republike, Austro-Ugarske Monarhije.

Turisti koji vole pješačke ture mogu da biraju neku od ruta po Vrmcu. Biciklisti su se složili: Vrmac je idealan teren i za brdski i za amaterski biciklizam. Vaš je izbor koliko ćete vremena posvetiti ovom mjestu. Vrmac se prilagođava Vašoj kondiciji i mogućnostima (koji nisu uslov uživanja na ovom brdu) pa, dokle god da dospijete i koliko god da prođirate, uradili ste pravu stvar. Ako na Vašem diru preko Vrmca naidete na izvore vode, slobodno pijte; voda je provjereno pijaća. Čista priroda daje čistu vodu. Na Vrmcu ćete vidjeti sela koja su poseban susret „licem u lice sa prošlošću“; jednako osjećaju prolazak kroz vremensko ogledalo. Najdivnijim trenutkom neki ipak smatraju pogled s Vrmca: što bi Bokelji i Mediteranci rekli „bella vista“.





GREBEN (PLIČAK) TUNJA DUŽINE OKO 1 (JEDAN) KM,
ZAPADNO-SJEVEROZAPADNO OD SJEVERNOG VRHA OSTRVA
SVETI MARKO/STRADIOTI. PLIJENI BISTRIM MOREM,
TE RAZNOVRSNOSTU RIBLJIH VRSTA I ŠKOLJKI.



Ostrvo cvijeća

– MIHOLJSKA
PREVLAKA

MALO OSTRVO VELIKE ISTORIJE I MOGUĆNOSTI

Kad je ovaj lokalitet u pitanju, kao da je sâm Gospod bio u dilemi - da li da bude povezan sa kopnom ili da bude zaseban. Na kraju se Svevišnji odlučio za treću varijantu, naizgled nemoguću: da bude i ostrvo i poluostrvo. Dugo 300 (tri stotine), a široko 200 (dvije stotine) metara, svojevrsnom

prevlakom vezano je za kopno, pod uslovom da je plima ne potopi. I ovo ostrvo ima dva imena, a svako od njih ima objašnjenje.

Naziv „Ostrvo cvijeća” dat je zato što na njemu ima mnogo bilja i fantastičnog cvijeća, palmi, maslina itd., pa bismo ga mo-



gli nazvati i trećim imenom: „*Ostrvo mirisa*”. Bujna vegetacija usloвила je i postojanje bogate faune: raznovrsnih životinjskih vrsta koje naseljavaju ostrvo, tako da je na njemu priroda veoma živahna.

Naziv Miholjska Prevlaka ovom ostrvu dat je u čast starog manastira Svetog Arhangela Mihaila, koji je sagrađen u VI stoljeću. U XIII stoljeću, pak, manastirski kompleks zauzimao je cijelo ostrvo i bio je sjedište Zetske episkopije.

Posjetite ovo ostrvo, doživite ljepotu drugačije prirode, udahnite najmirisni-

ji život, osjetite duh istorije, posjetite manastir, čujte priču monaha... ili, ako Vam je to draže, samo se kupajte na divnoj ostrvskoj plaži.





Ostrvo Gospa od Milosti / OSTRVO SVETILIŠTE

Najmanje od tri tivatska otoka (ostrva, po bokeljski) nosi ime Gospa od Milosti ili Školj. Godine 1479. ostrvo su naselili monasi celestinci (koji su živjeli povučeni od svijeta). Celestinci u XVI stoljeću slabe i 1524. godine samostan preuzimaju franjevci, koji su izgradili manastir i veliku crkvu u čast Gospe od Milosti. Samostan i crkvu 1620. godine poharali su Turci, nakon čega su ih franjevci obnovili dobrovoljnim prilozima

vjernika. U XIX stoljeću ostrvo preuzimaju župnici Krtola i Krašića, koji su na njemu stanovali dok su upravljali svojim župama. Tokom jedne izuzetno jake oluje 27. januara 1844. godine grom je udario u zvonik crkve Gospe od Milosti, srušio ga i značajno ošteti crkvu i samostan. Tom prilikom jedan župnik je poginuo, dok je drugi povrijeđen. Neoštećen je, međutim, ostao starinski drveni kip Gospe koji datira sa početka XV



stoljeća, što za vjernike ima posebnu simboliku; oni u kontinuitetu već više od 500 (pet stotina) godina dolaze na hodočašće na ovo ostrvo. Na površini od svega stotinjak sa pedeset metara nalaze se franjevački samostan i crkva posvećena začetku Bogorodice, ograđeni sa spoljne strane zidom. Jedan počuo (bunar, po bokeljski) pijaće vode snabdijeva cijelo ostrvo. Samostan raspolaže jednom od najbogatijih biblioteka u Boki Kotorskoj, rijetkim djelima bogoslovske i naučne literature. Na ostrvu se nalazi i rimski žrtvenik posvećen boginji Junoni Lucini (zaštitnici porodilja), koji datira iz kasnoantičkog razdoblja.



Ostrvo Sveti Marko (STRADIOTI)

MAGIČNO PRIVLAČNA OSTRVSKA LJEPOTA

Ostrvo Sveti Marko najveće je ostrvo u Bokokotorskom zalivu (površina mu je 34ha). Do njega se dolazi sa gradske rive Pina morskim putem, za dvadesetak minuta.

I ovo ostrvo ima burnu istoriju i teško pro-
vjerljive, no uvjerljive legende. U vrijeme Ne-
manjića ovo ostrvo zvalo se Sveti Gavriilo, jer se na njemu nalazio manastir Sveti Ga-
vrilo, a naziv Stradioti dobija u doba Mleča-
na, jer je na njemu bio logor mletačkih vojni-

ka grčkog porijekla (stradiotes, na grčkom „vojnik“). Legenda kaže da su zbog vanred-
ne prirodne ljepote ovo mjesto grčki bogovi
izabrali za odmor najboljih vojnika. Uslov je
bio da vojnici tada ne ratuju, nego odmaraju.
Sadili su masline i tražili oprost za grijehove
počinjene u bojevima, ali to nije potrajalo du-
go; ubrzo su prekršili pravila i opet se uputi-
li u ratne pohode. Bogovi su se tada na njih
razljutili i u bijesu poslali strašnu buru koja



je uništila sve na ostrvu; vojnici su nastradali, a samo su masline ostale. Je li ovo sveto drvo svjedok legende ili je ostrvo za nje ga najbolji dom? Vjerujmo u ono što želimo...

Jedno je sigurno: ostrvo što miriše na čemprese idealno je za turističku valorizaciju pod uslovom da se priroda na njemu sačuva u cijelosti.

Svojevremeno je tu bilo luksuzno ljetovali-

šte - rizort San Marco u vlasništvu francuske kompanije Club Méditerranée iz Pariza: od 1962. do 1991. godine. Tada se na ostrvu koje je bilo rizort zatvorenog tipa nalazilo 300 (tri stotine) egzotičnih polinezijskih kućica od trstike, čiji se ostaci i danas nalaze na njemu.

Ostrvo je danas pusto, ali se može uživati u pogledu na prirodu nalik prašumi, kupati se na plaži i u uvalama.

CENTAR GRADA

Downtown

-  **Gradska kuća-opština** / Town hall
-  **Turistički biro** / Tourist information
-  **Dom zdravlja** / Health centre
-  **Hitna pomoć** / Emergency
-  **Pošta** / Post office
-  **MUP** / Ministry of Internal Affairs
-  **Policija** / Police station
-  **Vatrogasci** / Fire brigade
-  **Apoteka** / Pharmacy
-  **Taksi** / Taxi
-  **Parking**
-  **Garaža** / Garage
-  **Pauk** / Tow truck
-  **Biciklistička stanica** / Bicycle station
-  **Benzinska pumpa** / Fueling station
-  **Javni toalet** / Public toilet
-  **Pijaca** / Market
-  **Ribarnica** / Fish market
-  **ATM**
-  **Supermarket**
-  **Trajekt** / Ferry
-  **Marina**
-  **Lučka kapetanija**
/ Harbour master's office
-  **Krstarenje** / Local cruises
-  **Ronilački klub** / Scuba diving club
-  **Jedriličarski klub** / Sailing club
-  **Porto Montenegro**
-  **Granični prelaz** / Border crossing
-  **Park** / City park
-  **Sportski centar** / Sports centre
-  **Crkva** / Church





Krtoli

NA NAJUŽEM I NAJNIŽEM PODRUČJU POLUOSTRVA LUŠTICA

Na najužem i najnižem području poluostrova Luštica, takoreći između dva mora, otvorenog i zalivskog, sastavljeno je više međusobno povezanih naselja nad morem. Mjesto je, po legendi, dobilo ime po krtoli (krompiru): po tome što je kapetan Krtoljanin 1540.

godine donio krompir u to područje. Sa tom legendom neki se ne slažu, nego tvrde da naziv Krtoli vodi porijeklo od riječi cartolle (brežuljci, utvrde). Iako je novo doba donijelo nova zdanja, u ovom kraju sačuvani su autentični priobalni zaseoci sa životom kakav je tu bio odvajkada; sa trudom ribara koji su odoljeli talasima investitora i koji su ostali na pradedovskoj zemlji da žive život koji nije lak, ali je lijep. Đuraševići, Bogišići, Radovići, Milovići, Nikovići, Kostići, Gošići, Brda, Krašići, Kakrc su niska sela u predjelu Krtola.

Tivatska Solila

TU STANUJU NEKE LIJEPE PTICE I ODMARAJU „SVJETSKJE PUTNICE“

Toponim *Solila* je, kao što mu i samo ime kaže, izveden od riječi „so“. Nekad su to bila „polja“, solane, odakle se crpila so, i to u više

navrata u istoriji ovog mjesta. U prošlosti je to bilo čak i mjesto nekontrolisanog lova i ribolova, a danas je to zaštićeni rezervat u kome se ptice mogu „loviti“ samo fotoaparatom, pa i u tim prilikama vodi se računa da se ne uznemiravaju.

Solila su jedno od preostalih močvarnih priobalnih lokaliteta za ptice na istočnoj obali Jadrana koja su, zbog obilja hrane u plitkoj vodi, stanište ptica tokom zimovanja i odmorište na seobi





SOLILA SU, PONOVI MO, KANDIDAT ZA EMERALD STANIŠTE BERNŠKE KONVENCIJE, KAO I PODRUČJE OD MEĐUNARODNOG ZNAČAJA ZA BORAVAK PTICA U CRNOJ GORI - IBA PODRUČJE.

ptica iz sjeverne i istočne Evrope. Ovaj prirodni biser, površine oko 150 (sto pedeset) hektara, u močvarnom je dijelu priobalnog pojasa Krtoljskog zaliva, naspram gradskog jezgra. Prvo je zaštićeno područje takve vrste na crnogorskoj obali. To je jedno od najvažijih odmorišta ptica na njihovom migratornom putu (Adriatic Flyway).

Solila su kandidat za *Emerald stanište* Bernške konvencije, kao i područje od međunarodnog značaja za boravak ptica u Crnoj Gori - IBA područje. Od 2013. godine rezervat „Solila“ upisan je na listu močvara od međunarodnog značaja prema Ramsarskoj konvenciji. Zbog značaja i raznovrsnosti stanišnih tipova, ovo područje nalazi se i na preliminarnoj Natura 2000 listi. Ulaz u rezervat je besplatan, gostima su na raspolaganju i pješačko-biciklističke staze opremljene klupama za odmaranje, dok se ptice mogu posmatrati iz dvije kule osmatračnice u rezervatu ili sa vidikovca koji se nalazi uz magistralni put prema Krtolima. U rezervatu žive 22 (dvadeset dvije) endemske vrste:

5 (pet) biljaka, 1 (jedan) vodozemac i 16 (šesnaest) insekata. Do sada je prepoznato i registrovano 178 (sto sedamdeset osam) vrsta ptica koje imaju stalno stanište ili povremeno posjećuju Solila. U plitkoj morskoj vodi ispred Solila česti su kormorani, gnjurci, galeb, baljoške i pojedine vrste pataka. U plićacima se redovno hrane ptice šljukarice i više vrsta čaplji, od kojih se siva, velika bijela i mala bijela čaplja viđaju tokom cijelog ljeta. U proljeće i na jesen tu se razliježe pjesma manjih ptica pjevačica među kojima su pliske, bijelke, travarke, više vrsta lastavica i pojedine vrste ptica grabljivica poput eje. Za vrijeme gniježđenja u proljeće i ljeto broj ptica se smanjuje, ali se tad gnijezde tipične mediteranske vrste svačaka, strnadica, grmuše i druge. U rezervat svačaju i atraktivna jata ždralova, roda (koje su rijetka pojava za ovakva područja), a nakon više od deset godina, u septembru 2020. godine, pojavila su se i dva flamingosa. Provjerite zašto su se ptice iz svoje „ptičije perspektive“, iz koje se najbolje vidi, opredijelile da slete baš u Solila, da tu žive il' odmaraju.

Bjelila

**NIJE LAKO OD MORA
ŽIVJETI, ALI JE LIJEPO**

Krtoli su izuzetno atraktivan lokalitet koji privlači i turiste i investitore. Mala ribarska naselja poput Bjelila skriveni su biser u školjci Krtola. Ribarske kućice, konobe i magaze pretvorene su u apartmane, a mjesto je omiljeno među turistima, posebno porodicama. Mir i tišina mjesta i bonaca na moru smiruju dušu i odmaraju tijelo, pa je ovo mjesto postalo odredište za turiste iz raznih krajeva. Iz Bjelila se pruža pogled na Ostrvo cvijeća, ostrva Sveti Marko i Gospu od Milosti. Ovo bajkovito mjesto puno je skrivenih uvala stvorenih za uživanje i duševni počinak. Inspiraciju su ovdje tražili slikari, pjesnici i muzičari... More je prozirno i čisto. Stare drvene barke i ribarske mreže, vesla, sidra, udice i tradicionalna bokeljska oprema za ribolov daju poseban mediteranski šarm i romantiku ovom malom ribarskom mjestu. U selu je odvajkada bilo ribara kojima je to bio osnovni ili dodatni izvor prihoda. Njihovim stopama došli su i sportski ribolovci koji ovdje u miru mogu da uživaju u svom hobi. U Bjelilima uvijek ima freške (svježe,

po bokeljski) ribe. Ako ste ljubitelj ribolova ili želite da otkrijete njegove čari, možete i otići sa mještanima na more. Turistima je to atrakcija, a mještanima je drago da gostima priušte to zadovoljstvo. Sa generacije na generaciju prenosi se način života koji zavisi od čudi mora i ulova u mreži. Bez mreža nema ulova, a bez ulova nema života. Svaka kuća u Bjelilima pravi svoju rakiju lozovaču i vino.

Trpeza je morska: na njoj je uvijek spremljena svježe ulovljena riba, ono što je more toga dana ribarima dalo: orade, branci, cipoli, gavage, mušlje, gambori, lignje... Uz to se sprema riblja čorba od naročitih vrsta ribe i, obavezno, škripine, koja joj daje autentičan ukus, te crveni i crni rižoto sa stilom od sipe.

U Bjelilima se nalazi izvor slatke vode Frućak, gdje su u prošlosti žene iz sela donosile veš i prale – bokeljskim govorom „bijele“ veš, pa je tako mjesto i dobilo ime Bjelila.





Kakrc

TAMO GDJE JE MORE NAJČISTIJE

U Krtolima je i tiho i malo naselje Kakrc: baš kao školjka pokraj mora. Specifična mikroklima ovog ušuškanoj raji, blagi vjetar što miluje kožu i mrsi kosu, miris soli i bilja u vazduhu, drvene barke, daju sliku krajolika kao sa starih razglednica. Ovdje je veliko prisustvo slatke vode u moru iz brojnih izvora (jedan od njih je na samoj obali u centru naselja), tako da se more oko Kakrca, po nalazu *Instituta*

za *biologiju mora* pokazalo kao najčistije na cijelom Crnogorskom primorju. Kakrc je udaljen od glavnog puta Tivat - Krtoli - Luštica oko 300 (tristo) metara, tako da je ovaj skriveni raj najčistijeg mora i predivne plaže zaista veoma dostupan. Važno je znati da je Kakrc tipično ljetovalište u kome se nalazi oko tridesetak starih adaptiranih kamenih kuća (apartmani za smještaj gostiju).







Porto Montenegro

Smješten u samom srcu Tivta, Porto Montenegro predstavlja marinu od 450 (četrir stotine pedeset) vezova sa kompletnom uslugom svjetske klase i luksuznim rezidencijalnim naseljem sa više od 350 (tri stotine pedeset) stanova za prodaju i iznajmljivanje.

Porto Montenegro predstavlja živahno središte prefinjenog životnog stila sa svojim sadržajima svjetske klase, šetalištima

uz obalu, hotelom sa pet zvjezdica (*Regent Porto Montenegro*) i međunarodnom modnom, restoranskom i kafe scenom.

Marina Porto Montenegro je prva marina u svijetu nagrađena *TYHA Platinum* nagradom od strane Britanske asocijacije marina.

Predstavljajući održivu destinaciju u Crnoj Gori, naselje i marina su pioniri zelenih



inicijativa i u svom svakodnevnom radu sprovode najviše ekološke prakse. Porto Montenegro nudi raznovrsnu ponudu sportskih i kulturnih aktivnosti. Za one koji preferiraju ležerniji boravak uz najbolje koktele i dobru zabavu, *PMYC infinity* bazen pravo je mjesto za opuštanje. Smješten uz bazen, noćni klub *Latitude 42* nudi piće uz zalazak sunca nakon večere ili odličan noćni provod. Samo jedan sprat iznad noćnog kluba nalazi se restoran *Panorama*, koji nudi jela moderne evropske kuhinje egzotičnih primjesa.

Porto Montenegro, kao centar kulturnih i zabavnih dešavanja, domaćin je brojnim događajima za vlasnike stanova, posadu, goste i lokalno stanovništvo.



Luštica Bay

Ova integrisana rezidencijalna i rizort destinacija smještena je na poluostrvu Luštica, bogatom istorijskim nasljeđem. Poluostrvo Luštica nalazi se između Boke Kotorske i zaliva Trašte, sa pogledom koji seže daleko na jadransku pučinu. Jedan je od najznačajnijih i razvojno najambicioznijih investicionih projekata u Crnoj Gori.

Na ovoj jedinstvenoj lokaciji na obali Jadrana stvaraju se nove nekretnine, domovi i nova zajednica, sedam hotela, dvije marine svjetske klase, golf teren sa osamnaest rupa i još mnogo toga. *The Chedi Luštica Bay* - hotel sa pet zvjezdica - već je postao popularan i poznat svjetskoj javnosti.

Restorani *Villa Cesare* and *Toni's Bar*, *Lighthouse*, *Luštica Bay KiKi*, *Bistro 21* sa kutkom za sladoled *Ciao Bella* i *Prosecco barom*, nude različite - vrhunske mediteranske - ali i ostale internacionalne gastronomske ugođaje.

Plaža *Almara* je integrisani dio projekta sa kristalno čistim morem za kupanje, vrhunskim restoranom i plažnim barom. Za aktivnosti na vodi, *Marina Beach* je pravi izbor, dok je *21 Beach Club* diskretno i prekrasno mjesto na obali. U marini naselja mogu boraviti brodovi i jahte dužine i do 45 (četrdeset pet) metara. Privatna plaža hotela *The Chedi*





Luštica Bay dostupna je isključivo za goste hotela i vlasnike nekretnosti. Važna cjelina kompleksa u *Luštici Bay* je rezidencijalno naselje uz golf teren. Sadržaj naselja konstantno se obogaćuje, pa su tu *Home Glow* prodavnica savremenog namještaja, apoteka sa dodatnom ponudom preparata i kozmetike na bazi bilja, i sl. *Luštica Bay* je destinacija koja živi tokom cijele godine, sa dosljednom primjenom principa ekološke održivosti.

IsTRAŽITE Tivat

NERASKIDIVO TROJSTVO TIVTA: istorija - kultura - tradicija

Sve je u Tivtu usidreno na istoriji, kulturi i tradiciji. Svaki bokun (komad, parče, po bokeljski) života Tivćana i svaki portun grada ima istorijsku priču. Na tradiciji zasnivaju i razvoj turizma, za koji se ovaj grad itekako morao potruditi. Tivat je, naime, dugo bio grad remontnog zavoda *Arsenal*, a ne turizma. Ali ono što je sačuvao i kad se nije turistički razvijao ima neprocjenjivu vrijednost i upravo na tom sačuvanom blagu tradicije gradi se turistička metropola Evrope. To je ta dodatna vrijednost turizma ovog grada jer se brendirao na istinskim i jedinstvenim vrijednostima Boke.

Tivat je, ne samo zbog toga što je lociran u središnjem dijelu zaliva već najviše po ličnom doživljaju turista, mjesto koje nije izgubilo mediteranski „šmek“ i dušu primorskog grada. Stoga, svoj odmor u Tivtu ne možete zamisliti bez fešti na plaži uz ribu i vino, bez klapske pjesme, folklora, mažoretki ili festivala mediteranskog teatra *Purgatorije*, boćanja, ribanja, pogleda na barke u mandraču ili na suton koji je, čini se, najljepši upravo u Tivatskom zalivu. Turista koji jednom dođe u Tivat vraća se ponovo. Tivćani imaju pravo da budu ponosni na sebe i na svoj lijepi grad, u kojem je živjeti jednako tako lijepo.

Evo nekih vrijednosti koje Tivat ima, a koje će vam zasigurno svaki Tivćanin navesti.



Bokeljska mornarica

ČUVAR TRADICIJE
- PRAZNIK ZA OČI

Bokeljska mornarica osnovana je u IX stoljeću (809. godine) i najstarija je bratovština pomoraca na svijetu. Memorijalna i nevladina organizacija građana pod tim imenom čuva tradiciju staleške bratovštine bokeljskih pomoraca i živi je faktor društvenog i kulturnog života ovog prostora.

Bogata je i skupocjena nošnja Bokeljske mornarice, koju je dizajnirala tradicija i istorija, a ne može je nadmašiti ni mijenjati niko. To je nošnja od čoje, somota, svile, otmeno ukrašena zlatovezom, ručno rađena, sama za sebe blago, a 2013. godine proglašena je nematerijalnim kulturnim dobrom Cr-

ne Gore. Bokeljska mornarica je uvrštena na UNESCO-vu listu svjetske nematerijalne kulturne baštine, kao prvo nematerijalno kulturno dobro iz Crne Gore.

Bokeljska mornarica prati tradicionalne svečanosti, kako u Tivtu, tako i šire. Poseban doživljaj je vidjeti njene članove dok izvođe kolo Bokeljske mornarice. Nastanak ovog plesa vezuje se za 13. januar 809. godine. Sklad, elegancija, gracioznost pokreta tokom kola i divni muzički zvuci duvačkog orkestra koji ga prate inspirišu Vas da zaplešete sa njima, dok ih posmatrate na nekoj svečanosti.

Gradska muzika

MUZIKA JE RADOST GRADA



Vole građani Tivta muziku, ples, zabavu... život!! Oduvijek su imali seoske proslave; u prošlosti su ih pratile najčešće običajne pjesme uz gajde i lijericе. Već 1891. osnivaju prvi orkestar, pa su se tradicionalne proslave i zabave upotpunile orkestarskim muziciranjem. Podstaknuti prisustvom vojnog duvačkog orkestra u sastavu 91. austrougarske regimente u pomorskom Arsenalu, Tivćani su prije 103 (sto tri) godine оформili orkestar „bleh” muzike. Gradska

muzika tj. *Glazbeno-prosvjetno društvo Tivat* za sve vrijeme postojanja dočekivalo je i ispraćalo najveće državnike i svjetske ličnosti koji su dolazili u Tivat. Svaka manifestacija znači i nastup ovog orkestra jer on je muzika ovog grada, baš kao šum mora što mu pripada. Mnoge generacije Tivćana naučile su da sviraju neki instrument upravo u gradskoj muzici. Tivat, naravno ima i *Muzičku školu* (osnovanu 1964. godine), koja je puno mlađa od gradske muzike.

Festival pozorišnog teatra

„Purgatorije”

TEATAR POD ZVJEZDANIM NEBOM MEDITERANA



Mediterranski pozorišni festival *Purgatorije* u organizaciji Centra za kulturu iz Tivta posebna je radost tokom avgustovskih večeri u Tivtu. U teatru pod zvjezdanim nebom odigravaju se glumačke virtuozne izvedbe predstava koje pričaju život Mediterana. Uživo se zbiva prošlost pred očima gledalaca koji ne samo da uživaju u umjetnosti teatra nego se zbližavaju sa pre-

pletenim kulturama, navikama, situacijama, životom pored mora, čekanju dragih sa daleke plovidbe... Sve je igra, u teatru se život igra na sceni, a odigrava i u gledalištu. I koliko god da je ljeti kulturno - zabavnog života u gradu, *Purgatorije* imaju brojnu publiku. Festival je to koji vole i domaćini i gosti, pogotovo glumci i njihove trupe. *Purgatorije* su više od običnog festivala.

Sakralna baština Tivta

NEPROCJENJIVA VRIJEDNOST DUHOVNOG BIĆA GRADA

Na najljepšim lokacijama u Tivtu, brižljivo i mudro biranim u prošlosti, koje su duž obale- na uzvišenjima, na ostrvima, u starim ambijentalnim cjelinama- izgrađeni su katolički i pravoslavni sakralni objekti koji su vječiti svjedoci poštovanja svetoga, suživota i zajedništva građana Tivta. One koji se nalaze na ostrvima već smo pomenuli. Dosta njih uživa status kulturnog dobra i zaštićeni su zakonom. Tivćani beskrajno vole svoj grad i paze na njega, ali i jedni na druge i vode brigu zajedno o svemu što im je ostavljeno u amanet od predaka. U Tivtu se nalazi i crkva koja je imala dva oltara, katolički i pravoslavni - crkva Svetog Ivana Krstitelja.

Crkva Svetog Ivana Krstitelja i crkva Svetog Jovana Preteče

Crkva Svetog Ivana Krstitelja i crkva Svetog Jovana Preteče nalaze se na graničnom uzvišenju između Bogišića i Đuraševića, tik jedna do druge; samo je ograda između njih. Još u XIII stoljeću na ovom mjestu postojala je starija crkva na koju ukazuju fragmenti

fresaka. Do osamdesetih godina XVIII stoljeća u crkvi Sv. Ivana Krstitelja postojala su dva oltara – pravoslavni i katolički, gdje su vjernici obje crkve obavljali službu, svako na svom oltaru. Crkva Sv. Jovana sagrađena je 1776. godine.





Crkva Svetog Antuna Padovanskog

Crkva Svetog Antuna Padovanskog nalazi se na impozantnoj poziciji – na uzvišici u naselju Tripovići, mjestu odakle se pruža predivan pogled na zapadni dio Bokokotorskog zaliva. Sagrađena je 1734. na temeljima starije građevine i od tada je glavna župna crkva Tivta. Na njenom lijevom zidu nalazi se slika sv. Petra i sv. Pavla sa srcem Isusovim - djelom italijanskog slikara neoklasičara Frančeska Potence iz 1818. godine. Pomoćni oltar crkve podignut je u slavu Gospe od Rozarija.

Crkva posjeduje župni ured i veoma lijepo popločano dvorište.

Sveti Antun Padovanski je svetac zaštitnik grada Tivta. Na dan svetog Antuna Padovanskog, 13. juna, održava se niz bogoslužjenja u slavu tog sveca.

Kult svetog Antuna posebno se poštuje u Boki Kotorskoj, a u Tivtu su u čast toga sveca podignute čak tri crkve u naseljima Lepetane, Kalimanj i pomenuta u Tripovićima.



Crkva Svetog Save

U samom centru grada nalazi se pravoslavna crkva Sveti Sava, građena od 1938. do 1968. godine. Za vrijeme vladavine srpske dinastije Nemanjića Bokom Kotorskom (od XII do XIV stoljeća) princ dinastije Nemanjića, a potom prvi srpski arhiepiskop Sveti Sava osniva srpsku crkvu. Kult svetog Save na prostoru današnje Crne Go-

re ima veliku istoriju, a ogleda se u brojnim crkvama posvećenim svetom Savi, njegovom spomenu u crkvenim kalendarima i pominjanjima od vladara, te brojnim narodnim legendama. Njegovo ime je u nazivima izvora, planinskih vrhova, a posvećen mu je i crkveni post. Savindan (Dan svetog Save), slavi se 27. januara i obilježava se crkvenim i narodnim proslavama.



Crkva Svetog Roka

Iako novijeg datuma jer je stara samo 120 godina, ova katolička crkva smještena u Donjoj Lastvi izuzetno je interesantna za obilazak. U crkvi se nalazi zanimljiva ikona koja predstavlja sv. Tripuna i oltarska slika sv. Roka.

Sveti Roko je svetac, zaštitnik oboljelih od zaraznih bolesti, invalida, hirurgja, bolesnih životinja i pasa. Pripisuju mu se mnoga čudesa i ozdravljenja.



Manastir Svetog Arhangela Mihaila

Pravoslavni manastir Svetog Arhangela Mihaila nalazi se na Ostrvu cvijeća koje se upravo po ovom manastiru naziva i Miholjska Prevlaka. Na Miholjskoj Prevlaci formirana je prva episkopija na tlu današnje Crne Gore - Zetska episkopija, koju je osnovao i uspostavio prvi srpski arhiepiskop i prosvetitelj sveti Sava Nemanjić. On je 1219. ustanovio manastir Svetog Arhangela Mihaila za sjedište Zetske episkopije. Uz pomoć svog brata Stefana Prvovjenčanog, Sveti Sava je obnovio i podigao manastir po uzoru na onaj koji je na tom mjestu postojao u VI stoljeću, u doba Vizantije. Kasnije, sredinom XIV stoljeća, srpski car Dušan uzdigao je Zetsku episkopiju na rang mitropolije, a manastiru dao status sveštene carske lavre.

Manastir na Miholjskoj Prevlaci srušen je sredinom XV stoljeća od strane Mlečana. Rušenju je prethodilo trovanje cjelokupnog manastirskog bratstva koje je brojalo preko sedamdeset monaha.

Prvi savremeni pokušaji obnove manastira počinju u XIX stoljeću trudom kontese Ekatarine Vlastelinović 1833. godine, kada je obnovljena crkva Svete Trojice i podignuto krilo konaka. Monaški život na Miholjskoj Prevlaci uspostavljen je 26.08.2000. godine, na Sabor svetog Arhangela Gavrila - na tradicionalni datum narodnog okupljanja na Miholjskoj Prevlaci. Tada je u manastiru zamonašen i prvi monah pet stoljeća otkako je monaštvo potrovano, a manastir bio razoren.



PRIRODA AKTIVNI ODMOR

PRIRODA ZOVE - ODMARAJ AKTIVNO

Izvanredna priroda je dala vanredne mogućnosti uživanja u njoj, na kopnu i na moru, na obali i u zaleđu. Tivat je grad zdravog duha u zdravom tijelu. Rijedak je sport koji bi vam pao na pamet, a da u Tivtu ne postoje uslovi za njega. Šta god voljeli od sportova i aktivnosti, bili aktivniji ili manje aktivni u Tivtu, možete da birate da plivate, jedrite, ronite, šetate duž obale, pješačite stazama Vrmca, vozite biciklo rivom ili brdskim stazama, i dočekate fantastične zalaske sunca koje kao da tone u zaliv, fotografišete momente koji se ne ponavljaju, možete da naučite vještinu starog sporta boćanja, a ako ste za golf ili kriket, samo izvolite... Ako niste do sada probali, probajte baš u Tivtu Stand-Up-Paddling - veslanje u stojećem stavu na dasci. Tivat je zavolio ovaj sport. Morski kajaking je još jedan izazov za vašu kondiciju, probajte, ne propustite!





Jedrenje | JE U TIVTU STIL ŽIVOTA

Jedrenje je stil života u ovom gradu do te mjere da bi jedrilica mogla biti amblem Tivta. S vjetrom u jedrima defiluju morem Tivćani svih dobi, a regate su veličanstveni ples jedara po zalivu i morskoj pučini. Jedriličarski klub „Delfin” prvi je jedriličarski klub osnovan u Crnoj Gori 1951. godine. Klub je iznjedrio generacije vrsnih jedriličara, a danas mnogi od njih pretenduju na visoke pozicije na velikim svjetskim takmičenjima.

Klub ima takmičare različitih životnih dobi, podijeljene po olimpijskim takmičarskim klasama. Prepoznat kao grad jedriličara, Tivat je 2021. godine bio domaćin Otvorenog prvenstva Evrope u klasi ILCA do 21 godine. Porto Montenegro ima jahting klub u čijoj se organizaciji odvija niz poznatih regata revijalnog, ali i takmičarskog karaktera kao što su Svjetska jedriličarska regata RC44, PMYC regate, Arsenal Cup.



Boćanje

TRADICIJA KOJA SE U TIVTU ZAUVIJEK VOLI

Boćanje se u Tivtu igra odavno, od 1903. godine. Igra se na ograđenim pješčanim terenima koje domicilni Tivćani nazivaju zogovi. Tivat je prijestonica boćarskog takmičenja u Crnoj Gori. U svakoj generaciji ima predstavnika u crnogorskoj reprezentaciji, koji su ujedno i pobjednici najvećih svjetskih takmičenja. Boćaju sve generacije Tivćana: slika djeda i unuka kako zajedno boćaju čest je prizor na koji ćete naići u ovom gradu. U ljetnjem periodu (jul/avgust) u Tivtu se održava i Boćarska olimpijada.



PLAŽE TIVTA

Tivat ima dvadesetak poznatih plaža i mnogo privatnih ponti duž čitavog obalnog dijela. I kad su plaže u pitanju, možete da birate u skladu sa Vašim željama. Izbor su Vam hotelske plaže, uređene, moderne, šljunkovite, pješčane, zasebne i intimne; male plaže u uvalama, pri rtovima, pri naseljima, borovim šumama, na ostrvima- kao što je, npr., ona na ostrvu Sveti Marko. Hoćete li na svoj peškir ili ispod baldahina, izbor je na Vama. Navešćemo samo nekoliko njih, fantastičnih, a potpuno različitih.



Uvala Pržna

Uvala Pržna ili plaža „*Plavi horizonti*“, kako je mještani (kao i mnogi turisti) zovu po nekadašnjem hotelu koji je tu bio, nalazi se na poluotrvu Luštica, pola sata vožnje od centra Tivta. Decenijama je to omiljena pješčana plaža mnogima na cijelom crnogorskom



primorju, a i strancima koji joj se nano-vo vraćaju. Ima magičnu ljepotu, a bi-stroj morskoj vodi što je zapljuskuje pri-pisuju se ljekovita svojstva. Zaklonjena je od vjetrova, ogrnuta zelenom „mara-mom” od borove šume u zaleđu. Nosilac

je međunarodnog priznanja visokog stan-darda „Plava zastavica”. Prostire se na na 8.500 m², a njeni prirodni parkovi su omi-ljeni za izletnike, pa gosti ostaju do kasno na plaži i obližnjim stijenama da posma-traju čarobni zalazak sunca.



Movida

Movida je plaža u okviru restoransko-plažnog kompleksa u blizini Solila, na putu ka naselju Radovići. Dostupna je kopnenim i morskim putem. Tu su čuveni jetnji partiji i preferira je mlađa populacija. Plaža ima izuzetno čistu vodu, uređan i skupocjen mobilijar, klupe duž obale, a sa gornjeg nivoa restorana pruža se izuzetan pogled na zaliv. Tu je moguće iznajmiti i katamaran i otisnuti se na zabavu u sopstvenoj režiji na moru.

Waikiki

Plaža je šljunkovita i u zakupu je istoimenog restorana. Nalazi se u naselju Seljanovo. Karakteriše je izgled svjetski modernih plaža, udoban mobilijar, baldahini... Plaža je za cjelodnevno uživanje, kako u kupanju u tirkizno plavom moru, tako i u dobroj zabavi uz sjajne koktele i vrhunsku hranu.





MOVIDA

Kalardovo



WAIKIKI

Plaža Kalardovo nalazi se u blizini Aerodroma Tivat i Ostrva cvijeća. Pjeskovita plaža duga 210 (dvije stotine deset) metara ima odličan prilaz, malu dubinu mora i idealna je za boravak porodica sa djecom. Voda je izvrsna za kupanje, prije svega čista, a tome svjedoči i to što je plaža nosilac Plave zastavice.

Još jedan od razloga za posjetu ovoj plaži je i taj što se tu nalazi tzv. ljekovito blato. Posjeduje sav neophodan mobilijar za lijep boravak na plaži; ovdje se nalazi i restoran, ali i tereni za košarku, prostor za odbojku na vodi...



Plaža Seljanovo

- PONTA SELJANOVA

Jednim dijelom stjenovita, sa ravnim stijenama pogodnim za kupaće, a u drugom dijelu pješčana - oduvijek je Ponta Seljanova popularna za posjetioce tivatske obale. Duga je oko 250 (dvije stotine pedeset) metara, a zauzima površinu od 1700 m². Nalazi se pored naselja Porto Montenegro i do nje se može iz grada doći pješice.

Plaža Verige

Ova plaža udaljena od centra Tivta oko pet kilometara ima kristalno bistru vodu, a nekoliko prirodnih potoka slatke vode koji se ulivaju u more čine tu vodu hladnijom nego na ostalim djelovima obale. No, voda je prijatna i vrlo osvježavajuća, pa je tako ova plaža izuzetno omiljena među domaćim stanovništvom. Sa plaže se pruža pogled na ostrvo Gospa od Škrpjela i srednjovjekovni Perast. Posuta je krupnijim pijeskom i okružena je kamenom obalom. Plaža je, ustvari, rt koji se završava svjetionikom. Pored plaže je crkvića Gospe od snijega. Mirno je ovdje i tiho, a

plaža ima posebnu energiju! Vole je ribari i ronci, jer im pruža bistro more puno ribe. Plaža ima i pristanište za brodiće.



POGLED SA TERASE PLAŽNOG BARA „VERIGE“



Nikki Beach Montenegro u Tivtu

Luksuzni lifestyle hotel sa pet zvjezdica Nikki Beach Montenegro, atraktivan bazen i koncept beach club-a, nastupi poznatih DJ-eva i spektakularni plesovi plesne trupe globalnog *Nikki Beach*-a, kreiraju upečatljiv identitet na tivatskoj rivijeri.

Nikki Beach je prvi, svjetski, originalan koncept luksuznog kluba na plaži. Vizuelno ga karakterišu bijeli baldahini, drveni mobilijar, rustična slamnata dekoracija i boho detalji. Brend se zasniva na šest lajtmotiva: muzika, gastro iskustvo, zabava, moda, film i umjetnost. Gastro ponuda je koncipirana kroz prepoznatljive *Nikki Beach* favorite, mor-

ske plate, sushi barke, šarene zdrave salate, specijalitete mediteranske kuhinje, ali i regionalne tradicionalne recepture Balkana.

Moto brenda je: *Celebration of Life*.

Boutique hotel Nikki beach pozicioniran je tik uz plažu na tivatskoj rivijeri sa pogledom na ostrva Sveti Marko i Gospu od Milosti, što je dodatna vrijednost luksuznih apartmana i hotelskih soba (ukupno četrdeset pet smještajnih jedinica). U hotelu su dostupni jedinstveni SPA tretmani, bazenska infrastruktura, saune, tursko kupatilo i teretane.

ZABAVA



OD SUTONA DO SVITANJA - OD SVITANJA DO SUTONA

Tivat je grad tradicionalnih zabava – fešti, ali i urbana sredina u kojoj nastupaju najpoznatija svjetska muzička imena - di-džejevi, dok na drugoj strani Tivta svira orkestar ozbiljne muzike... Tivat je izbor. Tivat je odredište i za moderne, mlade hedoniste, ali i za ljubitelje tradicionalnog, neobičnog, novog iskustva. Da li ćete poći na ribarsku ili drugu feštu bokeljsku, neki od klubova sa fensi provodom, ili ćete biti posmatrač svjetske modne revije, možda na šetalištu Pine slušati koncert ozbiljne muzike ili regionalne muzičke zvijezde ispred jedrenjaka „Jadran“, ili se veseliti sa uličnim performerima... ostavljamo Vama na

volju. Tivat nudi sve. Hoćete zabavu na brodu, dnevnu ili večernju? Naravno da sve može. *Tivat je grad koji se pozicionirao kao ozbiljna event destinacija.*



Žućenica fest

U Tivtu imamo i feštu „Žućenica fest“, posvećenu hranljivoj samonikloj biljci – žućenici, koja je gladne u prošlosti spasavala, a koju su umješne bokeljske domaćice (*Organizacija žena Tivat*) stavile na počasni pijedestal kraljice samoniklih biljki, stvarajući od nje preko 200 (dvije stotine) jela, pića i poslastice.

„Žućenica fest“ traje od 2004. godine.

Ovaj gastronomski festival pokazuje beskrajnu maštovitost i kreativnost tivatskih domaćica, podsjeća da priroda oko nas krije jednostavne, a ukusne i višestruko korisne namirnice.

Ako se zadesite u Tivtu za vrijeme ove manifestacije, obavezno probajte delikatese od žućenice poput torti, pita, sladoleda, koltela i svakojakih delicija.





Lastovske svečanosti

Lastovska fešta je kulturno-zabavna manifestacija koja se održava prve subote u avgustu, u Gornjoj Lastvi. Ovo je prava primorska fešta na kojoj nastupa Bokeljska mornarica, Gradska muzika, pjevaju se klapske pjesme, igra tradicionalno bokeško kolo.... Interesantan sadržaj „Lastovskih svečanosti“ su „Večeri u mlinu“, posvećene klapskim pjesmama.

Međunarodni karneval u Tivtu

I Tivat ima svoj karneval! Međunarodni karneval u Tivtu mladi je od svih na crnogorskom primorju, ali ne manje ljepši od ostalih; naprotiv!! Ta manifestacija održava se u junu i označava početak ljetnje turističke sezone. Okuplja brojne karnevalske grupe iz svijeta i traje tri dana. Pored karnevalske povorke i centralnog događaja - zabave na gradskoj rivi Pine - organizuju se i maškarani bal na vodi i bal pod maskama za diplomatski kor. U programu manifestacije je i dječiji karneval.



GASTRONOMIJA





IzVOLITE Tivat

**- SAČUVAN IDENTITET TRADICIONALNE BOKELJSKE
KUŽINE I DELIKATESI SVJETSKIH RESTORANA**

Kultura okupljanja porodice za stolom, uz brižljivo spremljenu hranu od namirnica kojima obiluju bašta, priroda i more, zadržala se stoljećima u ovom gradu. Ljudi su vrijedni, ali imaju i tu primorsku hedonističku „žicu“. Na stepenastim imanjima oivičenim suhomedama prostiru se maslinjaci autohtonih sorti (žutica, lombardeška, crnica), italijanska (lećino), hrvatske (oblica, levantinka, lastovka, istarska bjelica), smokve sušeliće, vinova loza, rogač, limun, narandže, trešnje, raste samoniklo jestivo bilje i voće poput maginja. Riba i morski specijaliteti su



RIBA U ŠKARTOC (U PAPIRU, PO BOKELJSKI)

MODERNA PREZENTACIJA
MEDITERANSKE KUHINJE
U TIVTU →

osnova bokeljske kužine, ali i kreativne kombinacije namirnica u recepturama sačuvanim u izvornom obliku stotinama godina takođe su gastronomsko nasljeđe Boke. Originalne bokeljske ukuse najbolje ćete osjetiti u seoskim domaćinstvima, u nekim restoranima koji su uvrstili originalna bokeljska jela- ili makar varijacije na izvorne kulinarske teme- u jelovnike. Tivćanima nije strano sušenje smokava (sorta sušelica je poznata u ovom kraju), rezidba maslina, ribarenje, spremanje morske hrane, ribe na gradele, u soli (u fišek), hobotnice na žaru, spravljanje raznih vrsta rižota, brodeteta, toča (sosa, po bokeljski) od brodeteta, bolancana (patlidžana, po bokeljski)... Na trpezi su kao meze ustaljeni luštički pršut, sir iz ulja, ma-



sline, slani inćuni, a najčešće se piju vina ili bevanda (pola bijelo vino - pola voda). No, nije u Tivtu kužina samo morska; na menijima njegovih stanovnika omiljene su i mesne suppe i lešo meso sa salsom od pamidore (paradajza, po bokeljski) i kuvanim krompirom. Na trpezi uvijek ima dosta povrća pa su tu žućenica, blitva, raštan, bolancane, tikvice, šparoge i razne salate začinjene domaćim maslinovim uljem. Obavezno tražite u resto-



MAGINJE



ŠPAROGE



BOLANCANE U TOČU OD PAMIDORE



RIŽOTO



ranima - a pogotovo u konoba-
ma i u seoskim domaćinstvima
- ova jela; tako ćete zaista oku-
siti izvorni ukus podneblja. Po-
znate su domaće rakije od ro-
gača, murve, maginje. Obave-
zno ih probajte, ali ne pretje-
rujte, pogotovo ne sa rakijom
od maginje!! Ne propustite, ako
budete imali priliku da probate,
i likere od oraha ili od mrče ko-
ji se pravi od lokalne šumske,
samonikle biljke mrče (mirte).
U Tivtu će Vas očarati medite-
ranska kuhinja zasnovana na
maslinovom ulju, ribi, rakovi-



ma i školjkama, te zdravim salatama. Upoznajte i posebnu bokeljsku gastronomiju, jela koja su i dalje obavijena tajnama majstora davnih vremena, a oni je nasljednicima ostavili na čuvanje i darivali ukuse za pamćenje. Hrana se poštuje i slavi. U Tivtu se nalaze ekskluzivni restorani sa mediteranskim, ali i internacionalnim menijima. Izvjesno je da je blizu dan kad će se neki od njih okiti-

ti znamenjem *Michelin* zvjezdica. Mnogi restorani na bazi tradicionalnih bokeljskih receptura prave moderne varijetete jela koja imaju autentičan ukus, no drugačiji dekor, spoj su tradicije i savremenih kulinarskih tehnika, izuzetna gastronomska remek-djela. Postoje i specijalizovani restorani poput suši restorana i slično. Tivat pruža mogućnost izbora.

BRANCIN NA GRADELE

Naloži se vatra, da se rasplamsa i da se pojavi žar; ne smije biti ni slaba ni jaka da riba izgori... Riba se očisti, položi na kuhinjsku krpu da bi se osušila i da se ne bi lijepila za gradele. Samo je posoliti krupnom morskom solju, odložiti je i prekriti krpom. Napraviti preliv od petrusina (peršuna, po bokeljski), česnaluka (bijelog luka, po bokeljski) i maslinovog ulja koji se po želji stavlja na ispriganu (ispreženu, po bokeljski) ribu.



Lepetane

NE PROLAZITE,
SVRATITE

Postoje kod nas još uvijek ta mjesta, ne samo na planini već i na moru, koja brojni crnogorski građani samo prođu usputno, kao znakove na putu. Takvo mjesto je Lepetane.

Kad kažemo Lepetane, odmah pomišljamo na cataru (trajekt, po bokeljski) Lepetane - Kamenari...

Smješteno na istočnoj strani Veriga, tjesnaca koji povezuje Tivatski i Kotorski zaliv, Lepetane je mjesto koje se od mora uz brdo „penje” i kuće gore sve više uranjaju u zelenilo i maslinjake. U šumi iznad mjesta slobodno žive divlje životinje koje niko ne dira, a ni one nikog; tek ponekad kad orao nadleti ovce i malo uplaši kokoške, zna se da je priroda od svega i svakog jača. Predlažemo Vam nezaboravan doživljaj - posjetu seoskom do-

maćinstvu „*Giardino Lepetano*” u ovom selu, kao i obilazak sela. Zašto? Zato da biste uživali u ljepoti i spokoju prirode i najiskrenijeg ljudskog gostoprimstva. Da jedete najbolju ribu i spremate je sa mladim domaćinom, predstavnikom pete generacije ribara u toj kamenoj kući – svojevrsnom muzeju. Čućete legende o mjestu i mještanima, čitavoj galeriji mediteranskih osobnjaka, oriđinala i lokalnih legendi... Toliko ćete se smijati i na kraju povjerovati da su moguće sve te dogodovštine, jer ćete se uvjeriti u realnost filmske priče malog mjesta kad se sretnete sa njegovim legendama uživo. Lepetane je mjesto ribara i pomoraca koji plove dalekim morima i vraćaju se sa novim iskustvima u svoje „malo misto”, gdje dovode prijatelje iz daleka u svoju kuću i na svoje more, koje im je draže od svih koja su oplovili.



IMPRESUM

AUTOR I IZDAVAČ KATALOGA:

Turistička organizacija Tivat
www.tivat.travel

FOTOGRAFIJE:

Vedran Ilić, Turistička organizacija
Tivat, Caffè Montenegro,
Regent Porto Montenegro,
Mihael Đuričić, Luštica Bay,

Nikki Beach Montenegro,
Montenegro Plus

TIVAT 2022.

www.tivat.travel

f [tivat.travel](#)

ig [tivat.travel](#)

in [tivattravel](#)

tw [tivat_travel](#)

yt [TuristickaOrganizacijaTivat](#)



Palih Boraca 19
85320 Tivat, Crna Gora
info@tivat.travel



+382 32 660 165
+382 32 671 324
+382 32 671 323



+382 32 671 323